

Biskop Atle Sommerfeldt:

VISITASPREKEN VESTBY, SÅNER, GARDER OG HVITSTEN SOKN

”Kjærlighetens fellesskap”

Såner kirke // 30.mai 2021 // Treenighetssøndag

1 Mos 18,1-8 // Rom 11,33-36 // Luk 10,21-24

Det er vakre bygder og tettsteder her i Vestby, med de flotte kirkebyggene som identitetsmerker gjennom generasjoner. Men i disse flotte lokalsamfunnene føler nesten hver tredje elev ved den videregående skolen seg ensom, ifølge Ungdataundersøkelsen fra 2019. Statistisk Sentralbyrå melder at 16% av hele befolkningen i Norge er plaget av ensomhet. FHIs undersøkelser om koronapandemiens effekter på folkehelsen, viser at ensomhetsfølelsen særlig blant unge er blitt betydelig forsterket under koronarestriksjonene. Det er stor bekymring for langtidsvirkningene for en hel generasjon som allerede er presset.

Denne følelsen av ensomhet er i ferd med å bli et kjennetegn ved samfunnene i vår kulturkrets i dette århundre - så tydelig at den britiske samfunnsforskeren Noreema Hertz beskriver vårt århundre som «ensomhetens århundre». I Storbritannia har de en egen statsråd med «ensomhet» som ansvarsområde. Nyere forskning viser at opplevd ensomhet også får konsekvenser både for kroppen i form av forandringer i hjernen, redusert levealder, flere får Alzheimer og at det øker risikoen for utvikling av økt sosial konflikt mellom mennesker.

Noreema Hertz står i den etiske tradisjonen til de abrahamittiske religionene, med en farfar som var sjefsrabbiner i Storbritannia. Hun peker på at Vesten de siste 50 årene har utviklet en samfunnskultur og et økonomisk system der menneskene blir innkrøket i seg og sitt, betrakter andre mennesker som konkurrenter i et marked av goder og tjenester og der kvalitet og verdi blir omgjort til kroner og øre med større profitt og rikdom som eneste målestokk for samfunn og eget liv. Hver borger utleveres til å forme sitt eget liv og egeninteresse, mer enn fellesskapets beste.

Det er en slik betraktning av menneskelivet Jesus gjør opprør mot i talen vi hørte lest i dagens evangelium. Den bønne Jesus ber, gjør fellesskap til kjernen i livet. Jesus viser oss at han ikke er alene, han lever i tett relasjon med sin far og han lever i fellesskap dem han har utvalgt til å følge seg. Denne Jesusbønne gir oss et vindu til Guds-virkeligheten. Gud fremstår som Fader, Sønn og Hellig Ånd. Alle tre dimensjoner ved Gud er tilstede i disse få versene og viser oss at Gud er relasjonell, treenighetens viser at Gud er fellesskap.

Ånden, livets grunnlag fra skapelsen, fyller Jesu indre utenfra og bringer ham til lovsang. Himmels og jordens skaper er Jesu far, som med Paulus er uransakelig i sine dommer fordi «fra ham og ved ham og til ham er alle ting». De to har en nær og gjensidig avhengig relasjon som med Åndens kraft gjensidig forklarer hverandre. Slik

fremstår Gud som tre-enig i Jesu bønn. Jesu bønn er vinduet mot den guddommelige virkeligheten der vi kan få et glimt av relasjonene i Gud og se guddommens tre dimensjoner.

Denne Jesusbønnen viser oss at Den treenige Gud ikke er forankret i en spekulasjon om Gud eller erfaringer av religiøs lengsel i hjertet. Treenighetens mysterium er tilgjengelig for den som ikke tror at egen tankekraft og erfaring kan forklare Gud. Det er ved å se, lytte og ha tillit til Jesus at Guds treenighet viser seg for oss. Jesus har vist oss hvem Gud er og han har vist oss Guds seier over død og destruksjon.

Det særegne med den kristne kirkes trosbekjennelser som vi fremsier i hver eneste gudstjeneste, er at den kobler sammen Gud, som er bortenfor alt vi ser og erkjenner, med vår menneskelige historie og livsrom. Det skjer i form av livgivende pust i alt som finnes, i personen Jesus som i vår virkelighet og historie viser oss hvordan Gud kjemper mot ødeleggelse og destruksjon, og Den hellige Ånd som sørger for at Gud finnes i våre erfaringer, vår innsikt og møter oss i sakramentene. Sakramentene gis oss i dette kirkerommet og i alle andre rom der nattverdens og dåpens liturgi feires. Her kan vi kjenne Den treenige Guds tilstedeværelse og la brødet og vinen fylle våre kropper og våre sjeler.

Innsikten som Jesusbønnen gir oss, blir tydeliggjort i den enkle fortellingen om Gud som gjester Abraham og Sara i Mamres eikelund i form av tre menn. Vi er blitt minnet på flere ganger i denne visitasukens morgen- og kveldsandakter, at dette møtet og måltidet er fremstilt i den økumeniske kirkes mest betydningsfulle ikon malt av den russiske munken Andrej Rublov i 1425. Om dette ikonet sa den russiske presten og vitenskapsmannen Pavel Florensky at av alle filosofiske bevis på Guds eksistens, er det mest overbevisende ikke omtalt i noen lærebok: Rublovs Den hellige treenighet eksisterer, derfor eksisterer Gud. Hans bekjennelse kostet ham dyrt – Stalin henrettet ham i 1937. På alteret her ser dere samme motivet i en polsk variant. Ikonet fremstiller de tre gjestene uten kjønnskarakteristikker, med èn felles farge og èn særpreget farge i kappen Blikkene deres viser gjensidig hengivenhet. Bevegelsen i kroppene deres danner en fullkommen sirkel om bordet og måltidet der menneskene møter Den treenige Gud på konkrete steder, som i Mamrelunden, synlig for all verden.

Det vil være blasfemi å hevde at de tre personene i treenigheten konkurrerte med hverandre om oppmerksomheten og fremhevet egne prestasjoner på bekostning av de andre. Tvert om er den gjensidige avhengigheten relasjonens særpreg. Denne gjensidige avhengighetens innhold er kjærlighet. For, som Johannes sier: Gud er kjærlighet. Slik er treenighetens gjensidige avhengighet et bilde, et ikon, av den fullkomne kjærligheten i himmel og på jord. Relasjonen vi får se i Jesusvinduet er kjærlighetens fullkommenhet. Den er «tålmodig, velvillig, er ikke hovmodig, krenker ikke og søker ikke sitt eget».

Treenighetens kjærlighetsfellesskap søker ikke sitt eget, men er en kilde som flommer over og skaper liv. Fremst blant alt liv denne kilden skaper, er mennesket, skapt i Guds bilde. Ikke bare Jesus, men alle mennesker er bærer av Guds ansikt i verden. Jesus

har vist oss at Gud identifiserer seg med mennesket og våre livskår helt inn i vår dypeste ensomhet, når døden overmannet oss. Derfor er Jesu lidelser og død et uttrykk for den medlidelse Gud har med alle mennesker, også i vår mest ensomme stund. Gud identifiserer seg med den sårede, slitne og ja, ensomme menneske i vår livskamp.

Er det vanskelig å se Gud i vår tid? Slett ikke. Utfordringen og problemet vårt er at vi ser Gud hele tiden og ikke makter å ta det inn over oss. Vi er ikke trent til å se Gud i andre mennesker. Vi er derimot trent til å se en konkurrent. Vi er heller ikke trent til å se Guds skaperhender i naturens under, men betrakter naturen som en ressurs vi skal utnytte for vår egeninteresse og tilfredstillelse av vårt begjær.

I Jesus ser vi at heller ikke mennesket lever for seg selv. Å være skapt i Guds bilde betyr at vi er skapt til relasjoner og fellesskap. Vi er innvevd fra mors liv i et annet menneske og fødes til å leve i fellesskap med andre. Det er fellesskapet, det nære og det større, som bærer alle nyfødte gjennom livet og som bærer oss fra vugge til grav, fra dåp og gjennom døden til liv hjemme hos Gud. Uten andre mennesker dør mennesket, psykisk og fysisk. Derfor er det Hertz og andre karakteriserer ensomhetens pandemi i vår kulturkrets som livstruende. Det mest truende er at det kan virke som noen av ensomhetens uttrykksformer tiltrekker oss som lys for nattsvermerne. Konkurransen, prestasjonen, selvhevdelsen blomstrer også i de nye kommunikasjonsformene og truer med å ødelegge dem som gode møteplasser og utvidede fellesskap. Vi trenger ikke lete lenge for å finne hvordan Martin Luthers 500 år gamle definisjon av synd, innkrøket i seg selv, blomstrer som den mest villige tistel i vår hverdag og våre samfunn.

Midt i dette er kirken. Jesus-vennene er også i vår tid og her i Vestby, satt til å gi mennesker glimt av denne annerledes virkeligheten, kjærlighetens fellesskap, fullkomment i Den treenige Gud, glimtvis tilstede i kirkens rom og handlinger. Jesus ber oss slett ikke rømme inn i dette fellesskap med høye murer rundt oss. Bønnen i dag er innrammet av at Jesus sendte sine disipler ut i landsbyene, og følges av liknelsen om den barmhjertig samaritan. Selv slo han seg ikke ned ved Jordaneleven og ba folk komme til ham slik Johannes gjorde. Han gikk ute blant folk, oppsøkte og ble oppsøkt av dem og ga dem del i et helbredende fellesskap.

På denne treenighetssøndagen, dagen da vi får anledning til å kikke inn i vår tros dypeste mysterium, inviteres vi både til å smake denne annerledes virkelighet i den korsfestede og oppstandnes legeme og blod i nattverdens brød og vin. Da skal vi aldri glemme at Gud er tilstede hos oss og gir oss et fellesskap i all evighet. Nattverden er ikke for oss selv, kilden som gir oss kraft til å gå ut og vise verden at menneskene er skapt og frigjort til å bygge verden sammen, utvikle Vestby kommune til et fellesskap der alle skal oppleve at de er invitert inn til å være med, hver med sitt språk og sine evner. I ensomhetens århundre er dette det gjenreiste livet for de mange og for oss alle.

Måtte kirken i Vestby bli erfart som en kilde til kjærlighetens fellesskap og bærekraftig liv for alle mennesker.